

ดร. สิงห์ทอง บัวชุม
CPA, บ.ด., บ.อ., บ.ม., บ.ก., บ.ก.

สถาบัน THE BEST CENTER

2145/7 ซ.รามคำแหง 43/1 ถ.รามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

โทร. 0-2318-6868, 0-2314-1492 โทรสาร 0-2718-6274

www.thebestcenter.com facebook.com/bestcentergroup

คุณภาพทางวิชาการต้องมาที่ 1

คู่มือเตรียมสอบ

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ความรู้ความสามารถทั่วไปและความสามารถใช้เฉพาะตำแหน่ง

ปี 68

หลักสูตรและวิธีการสอบแข่งขันเพื่อวัดความรู้ความสามารถที่ใช้เฉพาะตำแหน่ง

ทดสอบความรู้ความสามารถโดยวิธีการสอบข้อเขียน (คะแนนเต็ม 200 คะแนน) ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายการพัฒนาด้านการเกษตรของประเทศ
2. ความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์ วางแผนเชิงยุทธศาสตร์ การจัดทำแผนงาน โครงการ
ตามนโยบายการพัฒนาศรษฐกิจภาคเกษตรของประเทศ การจัดทำงบประมาณ และ
ติดตามแผนงาน โครงการ
3. ความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์ด้านเศรษฐศาสตร์จุลภาค มหภาค และ
เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ
4. ความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษขั้นพื้นฐาน

สนใจสั่งซื้อ หรือสอบถามเพิ่มเติม โทร. 081-496-9907

LINE: @thebestcenter

290.-

คู่มือสอบนักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

รวบรวมและเรียบเรียงโดย.....

ฝ่ายวิชาการ สถาบัน THE BEST CENTER

ห้ามตัดต่อหรือคัดลอกส่วนใดส่วนหนึ่งของเนื้อหา

สงวนลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

ราคา 290 บาท

จัดทำและจำหน่ายโดย

The Best Center InterGroup Co., Ltd.

บริษัท เดอะเบสท์ เซ็นเตอร์ อินเตอร์กรุป จำกัด

บริหารงานโดย ดร.สิงห์ทอง บัวชุมและอาจารย์จันทน์ บัวชุม (คิวเตอร์กิ้ง อำน ม. ราม)

เลขที่ 2145/7 ซอยรามคำแหง 43/1 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

โทรศัพท์.081-496-9907,0-2314-1492, 0-2318-6868 โทรสาร. 0-2718-6274 line id: @thebestcenter

www.thebestcenter.com หรือ www.facebook.com/bestcentergroup

คู่มือสอบ

**นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร**

ราคา 290-.

คำนำ

สำหรับชุดคู่มือสอบสำหรับตำแหน่งนักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เล่มนี้ ทางสถาบัน THE BEST CENTER และฝ่ายวิชาการของสถาบันได้
เรียบเรียงขึ้น เพื่อให้ผู้สมัครสอบใช้สำหรับเตรียมสอบในการสอบแข่งขันฯ ในครั้งนี้

ทางสถาบัน THE BEST CENTER ได้เล็งเห็นความสำคัญจึงได้จัดทำหนังสือ เล่มนี้ขึ้นมา
ภายในเล่มประกอบด้วยทุกส่วนที่กำหนดในการสอบ เจาะข้อสอบทุกส่วน พร้อมคำเฉลยอธิบาย มาจัดทำเป็น
หนังสือชุดนี้ขึ้น เพื่อให้ผู้สอบได้เตรียมตัวอ่านล่วงหน้า มีความพร้อมในการทำข้อสอบ

ท้ายนี้ คณะผู้จัดทำขอขอบคุณทางสถาบัน THE BEST CENTER ที่ได้ให้การสนับสนุนและ
มีส่วนร่วมในการจัดทำต้นฉบับ ทำให้หนังสือเล่มนี้สามารถสำเร็จขึ้นมาเป็นเล่มได้ พร้อมกันนี้คณะผู้จัดทำ
ขออ้อมรับข้อบกพร่องใดๆ อันเกิดขึ้นและยินดีรับฟังความคิดเห็นจากทุกท่าน เพื่อที่จะนำมาปรับปรุงแก้ไข
ให้ดียิ่งขึ้น

ขอให้โชคดีในการสอบทุกท่าน

ฝ่ายวิชาการ

สถาบัน The Best Center

www.thebestcenter.com

สารบัญ

➤ ความรู้เกี่ยวกับสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	1
➤ ความรู้พื้นฐานทางด้านเศรษฐศาสตร์	8
➤ ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์จุลภาคและมหภาค	33
➤ ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ	57
➤ การวิเคราะห์ข้อมูลด้านเศรษฐศาสตร์	74
✦ แนวข้อสอบความรู้พื้นฐานทางด้านเศรษฐศาสตร์ ชุดที่ 1.	77
✦ แนวข้อสอบความรู้พื้นฐานทางด้านเศรษฐศาสตร์ ชุดที่ 2.	90
➤ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580	104
➤ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	115
➤ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13	119
➤ นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจภาคเกษตรของประเทศ	127
✦ แนวข้อสอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13	136
✦ แนวข้อสอบยุทธศาสตร์ชาติ	159
➤ ความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์	162
➤ ความรู้ด้านการจัดทำแผนงาน / โครงการ	181
➤ การติดตามและประเมินผล	194
➤ การบริหารจัดการเชิงยุทธศาสตร์	217
➤ การจัดทำแผนเชิงยุทธศาสตร์	233
➤ ความรู้ด้านการวางแผน	243
➤ ความรู้ด้านการจัดทำงบประมาณ	254
✦ แนวข้อสอบภาษาอังกฤษขั้นพื้นฐาน	277
✦ แนวข้อสอบวิเคราะห์นโยบายและแผน	312
➤ เทคนิคการสอบสัมภาษณ์	329

ความรู้เกี่ยวกับสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ประวัติสำนักงาน

พ.ศ.2495 มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง "กองเศรษฐกิจการเกษตรและที่ดิน" ขึ้นในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวง แบ่งงานออกเป็น 2 แผนก คือ แผนกการใช้ที่ดิน และแผนกค้ำคว้าและสถิติ

พ.ศ.2497 มีพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงชื่อ เป็น "กองเศรษฐกิจการเกษตร" แบ่งงานออกเป็น 3 แผนก คือ แผนกเศรษฐกิจการผลิต แผนกประมวลสถิติการเกษตรและแผนกสำรวจค้ำคว้า

พ.ศ.2500 มีพระราชกฤษฎีกาปรับปรุงกองเศรษฐกิจการเกษตร โดยจัดตั้งแผนกเพิ่มอีก 2 แผนก คือ แผนกควบคุมโครงการและแผนกวิภาคผลิตผลเกษตรกรรม

พ.ศ.2515 มีประกาศคณะปฏิวัติปรับปรุงส่วนราชการ ในสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยแยก "แผนกควบคุมโครงการ" ออกจากกองเศรษฐกิจการเกษตร เพื่อยกฐานะขึ้นเป็น "กองแผนงาน" พร้อมกับมีการกำหนดการแบ่งเขตเกษตรเศรษฐกิจของไทยออกเป็น 19 เขต

พ.ศ.2516 คณะรัฐมนตรีมีมติให้ตั้ง "ศูนย์สถิติการเกษตร" ขึ้นในกองเศรษฐกิจการเกษตร ทำหน้าที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทางเกษตรทุกชนิด

พ.ศ.2520 มีคำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แบ่งงานและจัดอัตรากำลังข้าราชการ ลูกจ้าง ในกองเศรษฐกิจการเกษตรใหม่ โดยแบ่งออกเป็น 4 ฝ่าย คือ

1. ฝ่ายประสานงานเศรษฐกิจการเกษตร
2. ฝ่ายนโยบายและวางแผนพัฒนาการเกษตร
3. ฝ่ายวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร
4. ศูนย์สถิติการเกษตร

24 มีนาคม 2522 มีพระราชบัญญัติยกฐานะ กองเศรษฐกิจการเกษตรขึ้นเป็น "สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร" ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และได้มีพระราชกฤษฎีกา แบ่งส่วนราชการ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ออกเป็น 6 กอง ได้แก่

1. สำนักงานเลขานุการกรม
2. กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร
3. กองประเมินผล
4. กองแผนงาน
5. กองวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร
6. ศูนย์สถิติการเกษตร

พ.ศ.2530 คณะรัฐมนตรีมีมติให้แบ่งงานเขตเกษตรเศรษฐกิจออกเป็น 24 เขต

พ.ศ.2539 มีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยแบ่งเป็น 2 กอง 3 สำนัก ได้แก่

1. สำนักงานเลขานุการกรม
2. กองประเมินผล
3. ศูนย์สารสนเทศการเกษตร
4. สำนักนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร
5. สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร

พ.ศ.2545

ปฏิรูประบบราชการและปรับปรุงโครงสร้างแบ่งส่วนราชการออกเป็น

1. สำนักงานเลขานุการกรม
2. สำนักนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร
3. สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร
4. ศูนย์สารสนเทศการเกษตร
5. ศูนย์ประเมินผล
6. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเขต 1-9

พ.ศ.2557

ปฏิรูประบบราชการและปรับปรุงโครงสร้างแบ่งส่วนราชการออกเป็น

1. สำนักงานเลขานุการกรม
2. กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร
3. กองเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ
4. ศูนย์ประเมินผล
5. ศูนย์สารสนเทศการเกษตร
6. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเขต 1-9
7. สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร

วิสัยทัศน์

องค์กรนำในการพัฒนาภาคเกษตรและศูนย์กลางสารสนเทศการเกษตรแห่งชาติที่มีประสิทธิภาพสูง ภายในปี

2570

พันธกิจ (Mission)

1. จัดทำและบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศการเกษตร
2. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยด้านเศรษฐกิจการเกษตร จัดทำรายงานสถานการณ์เศรษฐกิจการเกษตร ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ
3. เสนอแนะนโยบาย จัดทำแผนพัฒนาและมาตรการทางการเกษตร รวมทั้งจัดทำทำที และ ร่วมเจรจาการค้าสินค้าเกษตรและความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ

4. ติดตามและประเมินผลแผนงาน / โครงการที่สำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เป้าประสงค์

"สารสนเทศการเกษตรและแผนพัฒนาการเกษตรที่เป็นเลิศ สนับสนุนการขับเคลื่อนภาคเกษตรไปสู่การพัฒนาอย่างสมดุลและยั่งยืน"

เป้าหมาย

1. สารสนเทศการเกษตร (ข้อมูลเศรษฐกิจการเกษตร การวิจัยด้านการเกษตร ผลการประเมิน แผนงาน/โครงการด้านการเกษตร) มีความถูกต้อง ทันสมัย และเข้าถึงได้
2. แผนและมาตรการทางการเกษตรนำไปสู่การขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรของประเทศ
3. พัฒนาศักยภาพองค์กรและการบริหารจัดการ

ประเด็นการพัฒนา

1. เพิ่มประสิทธิภาพการจัดทำข้อมูลสารสนเทศการเกษตรและนโยบาย มาตรการและแผนพัฒนา
2. สนับสนุนการสร้างโอกาสและความเสมอภาคของเกษตรกร
3. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กร

คำนิยาม (SMART OAE)

S Specialized : ความเชี่ยวชาญ

M Moral : มีคุณธรรม

A Accountable : มีความรับผิดชอบ

R Rational: มีเหตุผล

T Targetable : มีเป้าหมาย

OAE Office of Agricultural Economics : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร มีภารกิจเกี่ยวกับการเสนอแนะนโยบาย มาตรการ และวางแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งจัดทำและให้บริการข้อมูลข่าวสารการเกษตรอย่างถูกต้อง รวดเร็วและทั่วถึง โดยศึกษา วิเคราะห์ วิจัยเศรษฐกิจการเกษตร ติดตามและประเมินผล เพื่อให้การเกษตรของประเทศไทยมีความพร้อมสำหรับการแข่งขันในตลาดโลกและเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยเศรษฐกิจการเกษตรและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาและวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจการเกษตร เสนอแนะนโยบาย มาตรการ และจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งวิเคราะห์แผนงาน โครงการ และงบประมาณของกระทรวง
3. ศึกษาและวิจัยระบบเศรษฐกิจ การผลิต การตลาด ระบบการจัดฟาร์ม การทำธุรกิจเกษตร ตลอดจนภาวะเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนเกษตรกรและแรงงานภาคเกษตร

4. ศึกษา วิเคราะห์ จัดทำ และเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศการเกษตร ข้อมูลเตือนภัยเศรษฐกิจการเกษตร รวมทั้งเป็นศูนย์กลางระบบเครือข่ายและระบบการเชื่อมโยงสารสนเทศการเกษตรของกระทรวง
5. ศึกษา วิเคราะห์ ติดตาม และประเมินผลความก้าวหน้า ความสำเร็จ ตลอดจนผลกระทบของการดำเนินงานตามมาตรการ แผนงาน โครงการ และงบประมาณด้านการเกษตร
6. ศึกษา วิเคราะห์ สถานการณ์เศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ เสนอแนะนโยบายและท่าทีในการเจรจาทางการค้าและด้านเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ ภายใต้กรอบทวิภาคี พหุภาคี อนุภูมิภาค และภูมิภาค ตลอดจนวิเคราะห์ผลกระทบจากการลงนามภายใต้สนธิสัญญาระหว่างประเทศต่อภาคการเกษตรของไทย รวมทั้งเสนอแนะนโยบายและจัดทำยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับเกษตรต่างประเทศ
7. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน หรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

นายฉันทานนท์ วรรณเขจร

เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

เบอร์ติดต่อ : 0-2940-7201-2

โครงสร้างองค์กร

สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการ พ.ศ. 2568 ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

วิสัยทัศน์ “องค์การนำในการพัฒนาภาคเกษตรและศูนย์กลางสารสนเทศการเกษตรแห่งชาติที่มีประสิทธิภาพสูง ภายในปี 2570 ”

พันธกิจ

- จัดทำและบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศการเกษตร
- ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยด้านเศรษฐกิจการเกษตร จัดทำรายงานสถานการณ์เศรษฐกิจการเกษตรทั้งภายในและต่างประเทศ
- เสนอแนะนโยบาย จัดทำแผนพัฒนาและมาตรการทางการเกษตร รวมทั้งจัดทำทำทีและร่วมเจรจาการค้าสินค้าเกษตรและความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ
- ติดตามและประเมินผลแผนงาน/โครงการที่สำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เป้าหมาย

- สารสนเทศการเกษตร (ข้อมูลเศรษฐกิจการเกษตร การวิจัยด้านการเกษตร ผลการประเมินแผนงาน/โครงการด้านการเกษตร) มีความถูกต้อง ทันสมัย และเข้าถึงได้
- แผนและมาตรการทางการเกษตรนำไปสู่การขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรของประเทศ
- พัฒนาศักยภาพองค์กรและการบริหารจัดการ

เป้าประสงค์

- สารสนเทศการเกษตรและแผนพัฒนาการเกษตรที่เป็นเลิศ สนับสนุนการขับเคลื่อนภาคเกษตรไปสู่การพัฒนาอย่างสมดุลและยั่งยืน

คำนิยามร่วม SMART OAE	ขับเคลื่อนองค์กร NAVIGATOR	วัฒนธรรมองค์กร BALANCE
--------------------------	-------------------------------	---------------------------

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายภาพรวม

- สารสนเทศการเกษตรถูกนำไปใช้ประโยชน์ร้อยละ 100
- แผนพัฒนาการเกษตรและมาตรการทางการเกษตรได้รับความเห็นชอบให้นำไปใช้ประโยชน์ร้อยละ 90
- สตก. ได้รับการประเมินสถานะของหน่วยงานภาครัฐในการเป็นระบบราชการ 4.0 ที่อยู่ในระดับก้าวหน้าขึ้นไป (400 คะแนนขึ้นไป)

สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการ พ.ศ. 2569 ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

วิสัยทัศน์ “องค์กรนำในการพัฒนาภาคเกษตรและศูนย์กลางสารสนเทศแห่งชาติที่มีประสิทธิภาพสูง ภายในปี 2570 ”

เป้าประสงค์		คำนิยามร่วม SMART OAE		ขับเคลื่อนองค์กร NAVIGATOR	พัฒนาองค์กร BALANCE
เป้าประสงค์		ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย			
- เป้าประสงค์		- สารสนเทศการเกษตรนำไปใช้ประโยชน์ ร้อยละ 100			
- เป้าประสงค์		- แผนงาน/โครงการในแผนปฏิบัติการของ สศก. ถูกนำไปขอรับการจัดสรรงบประมาณเพื่อขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาลและยุทธศาสตร์ชาติร้อยละ 85			
- เป้าประสงค์		- สศก. ได้รับการประเมินสถานะของหน่วยงานภาครัฐในการเป็นระบบราชการ 4.0 ที่อยู่ในระดับก้าวหน้าขึ้นไป 400 คะแนนขึ้นไป			
พันธกิจ		ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย			
- จัดทำและบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศการเกษตร		- สารสนเทศการเกษตรและแผนพัฒนาการเกษตรที่เป็นเลิศ สนับสนุนการ			
- ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยด้านเศรษฐกิจการเกษตร จัดทำรายงานสถานการณ์เศรษฐกิจการเกษตรทั้งภายในและต่างประเทศ		ขับเคลื่อนภาคเกษตรไปสู่การพัฒนารูปแบบอย่างสมดุลและยั่งยืน			
- เสนอแนะนโยบาย จัดทำแผนพัฒนาและมาตรการทางการเกษตร รวมทั้งจัดทำ		- แผนและมาตรการทางการเกษตรนำไปสู่การขับเคลื่อนการพัฒนาภาคเกษตร			
- ทำที่และร่วมเจรจาการค้าสินค้าเกษตรและความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการเกษตร		ของประเทศ			
ระหว่างประเทศ		ของประเทศไทย			
- ติดตามและประเมินผลแผนงาน/โครงการที่สำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์		- พัฒนาศักยภาพองค์กรและการบริหารจัดการ			
เป้าหมาย		ประเด็นการพัฒนา			
- สารสนเทศการเกษตรและแผนพัฒนาการเกษตรที่เป็นเลิศ สนับสนุนการ		เพิ่มประสิทธิภาพการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ			
ขับเคลื่อนภาคเกษตรไปสู่การพัฒนารูปแบบอย่างสมดุลและยั่งยืน		การเกษตร และนโยบาย มาตรการและแผนพัฒนา			
- แผนและมาตรการทางการเกษตรนำไปสู่การขับเคลื่อนการพัฒนาภาคเกษตร		การเกษตร			
ของประเทศ		การเกษตร			
- พัฒนาศักยภาพองค์กรและการบริหารจัดการ		การเกษตร			
ประเด็นการพัฒนา		การเกษตร			
เพิ่มประสิทธิภาพการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ		การเกษตร			
การเกษตร และนโยบาย มาตรการและแผนพัฒนา		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			
การเกษตร		การเกษตร			

ความรู้พื้นฐานทางด้านเศรษฐศาสตร์

แนวความคิดด้านเศรษฐศาสตร์มีมาตั้งแต่สมัยโบราณแล้ว นักปราชญ์สมัยโบราณพยายามสอดแทรกแนวความคิดและกฎเกณฑ์ทางเศรษฐศาสตร์ปะปนอยู่ในหลักปรัชญา ศาสนา ศิลธรรมและหลักปกครอง แต่ความคิดเหล่านี้ยังไม่ถือเป็นทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ เช่น แนวคิดเรื่องการแบ่งงานกันทำของเพลโต (Plato) แนวคิดเรื่องความมั่งคั่งของอริสโตเติล (Aristotle) เป็นต้น

ศาสตร์หรือวิชาที่เก่าแก่ที่สุด เช่น วิชาทางด้านแพทยศาสตร์ ฟิสิกส์ เคมี หรือแม้กระทั่งศาสตร์ทางทหาร ซึ่งแม้ว่า เศรษฐศาสตร์ (Economics) จะไม่ใช่ศาสตร์ที่เก่าแก่ แต่หากโดยหลักคิดของวิชาเศรษฐศาสตร์นั้น ได้ถือกำเนิดขึ้นกับพฤติกรรมการใช้ชีวิตของมนุษย์มาอย่างยาวนาน เช่น การที่มนุษย์เลือกที่จะตัดสินใจหรือกระทำการใดส่วนแล้วแต่มีหลักคิดและเหตุผลทางเศรษฐศาสตร์เข้ามาเกี่ยวข้องหรือรับรองเสมอ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด (Maximize Utilities) กับสิ่งที่ทำไปของผู้ตัดสินใจนั้นๆ (สถานการณ์จัดการพลังงาน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2550)

ในแง่ของประวัติศาสตร์การศึกษาทางเศรษฐศาสตร์ค่อนข้างเป็นเรื่องใหม่ของโลก โดยได้ถูกเรียบเรียงขึ้นเพื่อรับรองการค้นหานโยบายที่สามารถจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ที่มีอยู่อย่างไม่จำกัด ทั้งต่อสิ่งที่จำเป็นได้แก่ปัจจัย 4 คือ

- ยารักษาโรค
- เครื่องนุ่งห่ม
- ที่อยู่อาศัย
- อาหาร

และสิ่งไม่จำเป็น เช่น รถยนต์ แหวน นาฬิกา โทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ และสินค้าฟุ่มเฟือยต่างๆ เป็นต้น จากแนวคิดนี้จึงได้มีการเรียบเรียงอย่างเป็นระบบครั้งแรก ในปี ค.ศ. 1776 (พ.ศ. 2319) เมื่อ Adam Smith นักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษ ได้จัดพิมพ์หนังสือที่ชื่อ “An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations” และได้มีการเผยแพร่จนกลายเป็นที่นิยมในการศึกษามากที่สุดอีกสาขาในโลกปัจจุบัน

1. ความหมายของเศรษฐศาสตร์

“เศรษฐศาสตร์” ภาษาอังกฤษใช้คำว่า “Economics” เป็นคำศัพท์ที่มีรากฐานมาจากภาษากรีก คือ “Oikonomikos” ซึ่งหมายความว่า ศาสตร์แห่งการจัดการครอบครัว (สุดารัตน์, 2557) ทั้งนี้เนื่องจากในสมัยโบราณนั้น มนุษย์จะอยู่ในสังคมเล็กๆ ที่แทบไม่มีการติดต่อข้ามชนเผ่า มีระบบผลิตและบริโภคในเชิงผลผลิตทางเกษตรกรรมเพื่อเลี้ยงคนภายในสังคมเล็กๆ ของตนเองเท่านั้น (รัตนา และ ชลลดา, 2544) เนื่องจากสมัยก่อนเป็นยุคแห่งการล่าอาณานิคม และมีทรัพยากรอย่างเหลือเฟือ จึงไม่ได้กล่าวถึงการจำกัดของทรัพยากร (เนื่องจากส่วนหนึ่งมาจากเมืองขึ้น) Alfred Marshall ได้ให้นิยาม เศรษฐศาสตร์ ว่า (เอกฉัตร, 2547)

“เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่ศึกษาถึงการดำเนินชีวิต (Business of Life) ตามปกติของมนุษย์”

เมื่อประชากรในยุโรปเพิ่มมากขึ้นพร้อมกับการอยู่ดีกินดี ทำให้ทรัพยากรที่เคยมีเหลือเฟือในยุคล่าอาณานิคมเริ่มมีปัญหาดขาดแคลน (Scarcity of Resources) ทำให้นิยามของเศรษฐศาสตร์เปลี่ยนไปจากเดิม และถูกใช้มาจนถึงปัจจุบัน ความหมายที่นิยมคือ นิยามของ Prof. Paul A. Samuelson (Samuelson and Nordhaus, 2001) คือ

“เศรษฐศาสตร์ คือ วิชาที่ศึกษาถึงวิธีที่มนุษย์และสังคมเลือกใช้ในการตัดสินใจเพื่อเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในหลายๆ ทาง เพื่อผลิตสินค้าและบริการแบบต่างๆ และมีการจำหน่ายแจกสินค้าและบริการดังกล่าวไปยังบุคคลหรือกลุ่มบุคคลต่างๆ ในสังคมเพื่อใช้บริโภค ทั้งในปัจจุบันและอนาคต”

นอกจากนี้ยังมีนิยามของ Lionel Robbins ได้รับการยอมรับมากอีกคน ซึ่งกล่าวว่า “เศรษฐศาสตร์คือ วิชาที่ศึกษาถึงการจัดการทรัพยากรที่มีจำนวนจำกัด เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของมนุษย์ที่มีอยู่อย่างไม่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด”

เศรษฐศาสตร์ถือเป็นศาสตร์ที่พิเศษ เนื่องจากเป็นศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของมนุษย์ซึ่งถือเป็นปัจเจก ดังนั้นการตัดสินใจของมนุษย์ในการเลือกบริโภคสินค้าชนิดเดียวกันนั้น จึงมีความแตกต่างกันได้ทั้งในด้าน ยี่ห้อ ราคา คุณภาพ หรืออาจพูดได้ว่าแม้นักเศรษฐศาสตร์ได้ศึกษามาเหมือนกัน อาจจะคิดและเลือกใช้แนวทางเพื่อแก้ปัญหาที่ต่างกัน และมีมุมมองในการแก้ไขปัญหาที่ต่างกันโดยสิ้นเชิง ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1. เศรษฐศาสตร์กับการแก้ปัญหาทั่วไปของสังคม

ปัญหา	การแก้ไข	ข้อแย้ง
กรณีญี่ปุ่น ข้าวจากไทยจะเข้ามาขายในญี่ปุ่น ด้วยราคาขายที่ต่ำกว่า	รัฐบาลตั้งกำแพงภาษีข้าวที่จะนำเข้า	- ราคาข้าวในญี่ปุ่นจะสูงขึ้น ทำให้อุตสาหกรรมขนบกระทบ กระเทือน ราคาขนบสูงขึ้นตาม - ไทยขายข้าวญี่ปุ่นได้น้อยลง ทำให้ชาวนาไทยขาดกำลังซื้อและซื้อสินค้าอื่นๆ ของญี่ปุ่นน้อยลง
กรณีสหรัฐ อุตสาหกรรมจับปลาทูน่า ส่งผลให้ จำนวนปลาโลมาลดน้อยลง	ออกแบบระบบตาข่ายจับปลาทูน่าใหม่ เพื่อให้ปลาโลมารอดออกมาได้	- ต้นทุนการจับทูน่าสูงขึ้น ทำให้ราคาขายทูน่าในสหรัฐสูงขึ้น - ตาข่ายชนิดใหม่อาจทำให้จับทูน่าได้ยากขึ้น ทำให้ต่างประเทศสามารถส่งปลาทูน่าเข้ามาขายในสหรัฐมากขึ้น

กรณีไทย

คนไทยติดยาบ้ามากขึ้น

สงครามต่อต้านยาเสพติด และการ

บัญญัติโทษผู้ที่เกี่ยวข้องรุนแรงขึ้น

- รัฐบาลปราบปรามอย่างหนัก ทำ

ให้ยาบ้าหายาก ราคาจึงสูงขึ้นมาก

ส่งผลให้ผู้เสพยาที่มีรายได้น้อยก่อ

อาชญากรรมเพื่อหาเงินมาซื้อ

- ผลประโยชน์ของยาบ้ามีมาก อาจ

ก่อให้เกิดการคอร์รัปชันในผู้ที่

เกี่ยวข้อง

- ผลการปราบปราม อาจส่งผลให้ผู้

บริสุทธิ์มีการสูญเสีย

➤ ประเภทของเศรษฐศาสตร์

ก่อนที่จะทราบว่าเศรษฐศาสตร์มีกี่ประเภท สิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจก่อนคือ ต้องทราบ

ว่า การศึกษาเศรษฐศาสตร์มีข้อสมมุติฐานอย่างไรก่อน เพื่อกำหนดแนวทางในการศึกษาให้

ชัดเจน โดยทั่วไป สมมุติฐานทางเศรษฐศาสตร์ (Economics Assumption) โดยแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

-มนุษย์ดำเนินกิจกรรมอย่างมีเหตุผลทางเศรษฐกิจ (Economics Rationality)

มนุษย์ไม่ว่าอยู่ในเพศ ฐานะ การศึกษา หรือตำแหน่งใดๆ จะมีการตัดสินใจที่จะทำให้ตนเองได้รับประโยชน์สูงสุดเสมอ (Maximization Hypothesis) เช่น หากมีร้านหลายร้านให้เลือกซื้อ VDO มนุษย์จะตัดสินใจเลือกซื้อ VDO จากร้านที่ขายราคาต่ำสุด หรือบางกรณีอาจตัดสินใจตามความนิยมหรือความเคยชินของตัวเอง หรือเพราะความมีระดับ แม้ว่าราคาสินค้าอาจจะแพงกว่าร้านอื่นก็ตาม

-สิ่งอื่นนอกเหนือจากการพิจารณา ให้มีค่าคงที่ (All other things being equal)

เนื่องจากในทางเศรษฐศาสตร์การตัดสินใจมีความหลากหลายและมีผลกระทบในวงกว้างมาก จึงเป็นไปได้ที่ผู้ศึกษาจะมีข้อมูลครบทุกด้าน ดังนั้นจะสมมุติฐานให้ ปัจจัยรอบด้านที่ไม่เกี่ยวข้องหรือมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาน้อยมากนั้นมีค่าไม่เปลี่ยนแปลงตลอดช่วงเวลาที่ทำการศึกษา เช่น รสนิยมของผู้บริโภคมีค่าคงที่

ตัวอย่าง เช่น กรณีในจังหวัดเชียงใหม่มีข่าวลงหนังสือพิมพ์ “แห่กินลาบตันยาง นื่องแนนสาวเสิร์ฟสวยระดับนางแบบ” สื่อให้เห็นว่าผู้ที่ไปรับประทานอาหารมีวัตถุประสงค์ในการตัดสินใจต่างกัน บางคนไปเนื่องจากอาหารอร่อย แต่บางคนไปเนื่องจากมีข่าวจึงต้องการเจอกับผู้ที่เป็่นข่าว ดังนั้นจึงเข้ากับประเด็นสมมุติฐาน มนุษย์ดำเนินกิจกรรมอย่างมีเหตุผลทางเศรษฐกิจ (Economics Rationality) สิ่งอื่นนอกเหนือจากการพิจารณา ให้มีค่าคงที่ (All other things being equal)

ในการศึกษาด้านเศรษฐศาสตร์จะแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 รูปแบบด้วยกัน คือ

◆การวิเคราะห์ตามความเป็นจริง (Positive Economics)

เป็นการวิเคราะห์เพื่ออธิบายพฤติกรรมทางเศรษฐศาสตร์อย่างมีเหตุผลโดยปราศจากการใช้ดุลยพินิจ ทั้งการวิเคราะห์สิ่งที่เคยเกิดขึ้นในอดีต (What was?) ที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ (What is?) หรือที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต (What will be) เช่น การวิเคราะห์ผลของราคาน้ำมันที่สูงขึ้น(หรือลดต่ำลง) ที่มีต่อราคาสินค้าและบริการอื่นๆ หากรัฐบาลเก็บภาษีจากผู้ปล่อยมลพิษ จะส่งผลต่อราคาสินค้าและปริมาณการบริโภคในสินค้านั้นๆหรือไม่

◆การวิเคราะห์จากที่ควรเป็น (Normative Economics)

เป็นการวิเคราะห์โดยคำตอบที่ได้จากวิเคราะห์แบบนี้จะไม่แน่นอนตายตัวเหมือนแบบแรก เนื่องจากจะขึ้นกับวิจารณ์ของผู้นั้นๆ เป็นหลัก เช่น การวิเคราะห์ว่ารัฐบาลไทยมีนโยบายแทรกแซงราคาน้ำมันในช่วงเวลาที่ราคาน้ำมันในตลาดโลกมีราคาสูงขึ้นหรือไม่ หรือรัฐบาลมีนโยบายลอยตัวราคาก๊าซหุงต้มให้สะท้อนราคาที่แท้จริงหรือไม่ ซึ่งแต่ละคนก็จะมีแนวคิดไม่เหมือนกัน

นับตั้งแต่ผลงาน The Wealth of the Nation ของ Adam Smith ถือกำเนิดขึ้นในปี ค.ศ.1776 เนื่องจากเป็นยุคอุตสาหกรรมดังนั้นการศึกษาเศรษฐศาสตร์หลังจากนั้นจะเน้นการแก้ปัญหาเศรษฐกิจของคนในสังคม เช่น การแก้ปัญหาการว่างงาน โรงงานอุตสาหกรรม โดยเชื่อตามกฎหมายของซายส์ (Say's Law) ว่า อุปทานจะสร้างอุปสงค์ด้วยตัวมันเองเสมอ (Supply always creates its own demand) เช่น เมื่อโรงงานสามารถผลิตสินค้ามาขายก็ไม่ต้องกลัวจะไม่มีคนซื้อ เนื่องจาก คนงานหรือลูกจ้างของโรงงานก็สามารถเป็นผู้ซื้อได้ ดังนั้นการศึกษาในช่วงแรกจึงมุ่งเน้นไปในสิ่งที่ในปัจจุบันเข้าใจกันในชื่อ เศรษฐศาสตร์จุลภาค เป็นหลัก

แต่หลังจากเมื่อโลกประสบปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำครั้งใหญ่ (The Great Depression) ในทศวรรษที่ 1930 ส่งผลให้อัตราคนว่างงานในอังกฤษและสหรัฐพุ่งสูงถึง 25 % ของคนงานทั้งหมด ดังนั้นจึงพบว่าแนวคิดเดิมตามหลักของ Adam Smith นั้นไม่สามารถแก้ปัญหาได้เสมอไปโดยเฉพาะหากไม่สนใจสภาพเศรษฐกิจโดยรวม จึงมีการปรับปรุงแนวคิดและการพิจารณาให้ความสำคัญต่อเศรษฐกิจในภาพรวมมากขึ้นไม่ใช่ไปมองเฉพาะภาพเล็ก โดยในทางสากลยึดถือแนวคิดของ John Maynard Keynes นักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษที่บุกเบิกแนวคิดที่เน้นเศรษฐศาสตร์ในภาพรวม และหลังจากนั้นได้มีการศึกษาแนวคิดดังกล่าวและมีการแลกเปลี่ยนสืบต่อกันมามากมาย โดยรู้จักกันในนาม เศรษฐศาสตร์มหภาค ซึ่งรายละเอียดของการศึกษาเศรษฐศาสตร์ทั้ง 2 ประเภท มีดังต่อไปนี้

➤เศรษฐศาสตร์จุลภาค (Microeconomics)

เป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมของเศรษฐกิจในระดับหน่วย หรือระดับบุคคล เช่น ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยวกับการผลิต การบริโภคของบุคคลใดบุคคลหนึ่งซึ่งเกี่ยวกับส่วนย่อยๆ ของระบบเศรษฐกิจ โดยเน้นถึงปัจจัยการผลิตต่างๆ โดยมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำที่สุดเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด (Minimization of Cost for Maximization of Utilities) ซึ่งทำให้เศรษฐศาสตร์จุลภาคเน้นไปที่การกำหนดราคาสินค้าจากต้นทุนการผลิต และความต้องการใช้สินค้าและบริการนั้นของผู้บริโภค กล่าวโดยสรุปคือ เป็นเรื่องของธุรกิจเดียว ตลาดเดียว ซึ่งสามารถใช้หลักอุปสงค์ (Demand) คือ การมองทางด้านผู้ซื้อ และอุปทาน (Supply) ซึ่งเป็นการมองทางด้านผู้ขาย โดยในการวิเคราะห์สามารถใช้กลไกตลาดทำหน้าที่ในตลาด เช่น

- การศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีต่อการบริโภคสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่ง
- การศึกษาว่าการโฆษณามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคของประชาชนมากน้อยเพียงใด

➤ เศรษฐศาสตร์มหภาค (Macroeconomics)

เป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมของเศรษฐกิจในระดับนโยบาย หรือมองภาพเศรษฐกิจโดยรวม เช่น ศึกษาถึงผลผลิตรวมของประเทศ อัตราการจ้างงาน การเงินการธนาคาร รายได้ประชาชาติ การส่งออก/นำเข้า เป็นต้น โดยมีแนวคิดในการวิเคราะห์มากมาย แต่หลักการเบื้องต้นง่ายๆ คือ อุปสงค์ (Demand) และอุปทาน (Supply) เช่นกัน ซึ่งการศึกษาเศรษฐศาสตร์มหภาคทำให้เราสามารถทำความเข้าใจถึงปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจได้ดีขึ้น สามารถนำเอาแนวคิดและทฤษฎีไปใช้เป็นเครื่องมือประกอบการวิเคราะห์ตัดสินใจบริหารงานด้านต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในการการสร้างความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ (Economic Growth) การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ (Economic Stabilization) และการกระจายความเป็นธรรม (Distribution Function) เช่น

- รัฐบาลออกแถลงการณ์ว่า เศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2551 ขยายตัวร้อยละ 5 ต่อปี
- การศึกษาถึงผลกระทบของการก่อหนี้สาธารณะที่มีต่อภาระภาษีของประชาชน

เศรษฐศาสตร์มหภาค เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยเรื่องราวหรือพฤติกรรมทางเศรษฐกิจในระดับกว้าง ซึ่งเป็นเรื่องราวของเศรษฐกิจในระดับส่วนรวมของประเทศ ของภูมิภาค จนถึงระดับโลก เช่น การศึกษาเกี่ยวกับผลผลิตโดยรวมของประเทศ หรือรายได้ประชาชาติ การจ้างงาน ระดับราคา พฤติกรรมการใช้จ่ายอุปโภคบริโภคของครัวเรือน การนำเข้า ส่งออก ดุลการค้า โครงสร้างและปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจระดับชาติ และนโยบายของภาครัฐที่ถูกใช้เพื่อให้เกิดผลกระทบต่อปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

2. ระบบเศรษฐกิจ

ระบบเศรษฐกิจ (Economic System) หมายถึง กลุ่มบุคคลของสังคมที่รวมตัวกันเป็นกลุ่มของสถาบันทางเศรษฐกิจต่างๆ ซึ่งยึดถือแนวปฏิบัติแนวทางเดียวกันในการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน คือ อำนวยความสะดวกในการที่จะแก้ไขปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เพื่อให้สามารถบำบัดความต้องการให้แก่บุคคลต่างๆ ที่อยู่ร่วมกันในสังคมนั้นให้ได้รับประโยชน์มากที่สุด เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

1. องค์ประกอบของระบบเศรษฐกิจ

โดยในระบบเศรษฐกิจจะประกอบไปด้วย หน่วยเศรษฐกิจ (Economics Unit) 3 หน่วยที่สำคัญ คือ

1. หน่วยครัวเรือน (Household) หมายถึง หน่วยเศรษฐกิจที่ประกอบด้วยบุคคลเพียงหนึ่งคนหรือมากกว่าหนึ่งคนอาศัยอยู่ได้หลังคาเดียวกัน มีการตัดสินใจร่วมกันในการใช้ทรัพยากรหรือปัจจัยทางการเงิน เพื่อให้เกิดผลประโยชน์และสวัสดิภาพแก่กลุ่มตนมากที่สุด ซึ่งหน่วยครัวเรือนจะมีหน้าที่สำคัญ คือ มีหน้าที่เป็นผู้ผลิตหรือหาปัจจัยการผลิต ได้แก่ ที่ดิน ทุน แรงงาน และการประกอบการ ให้ฝ่ายผลิตนำไปผลิตเป็นสินค้าและบริการ และหน่วยครัวเรือนอาจเป็นผู้บริโภคเอง ดังนั้น หน่วยครัวเรือนจึงมีหน้าที่สำคัญในระบบเศรษฐกิจ 2 ประการ คือ เป็นผู้ให้ปัจจัยการผลิตหรือผู้ผลิตและเป็นผู้บริโภคสินค้าและบริการ โดยโดยปัจจัยการผลิตในทางเศรษฐศาสตร์พลังงาน จะประกอบด้วยหลัก 4 ปัจจัยหลัก คือ KLEM ดังนี้

- ทุน (Capital: K) คือ ทุนทุกประเภทที่ใช้ในการผลิต เช่น สินทรัพย์ประเภททุนอย่าง ที่ดิน เครื่องจักรในโรงงาน ตัวอาคาร รวมไปถึงผลตอบแทนของการใช้ทุนในการผลิต นั่นคือ ดอกเบี้ย (Interest) หรือ ค่าเช่า (Rent)

- แรงงาน (Labour: L) คือ บุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตสินค้าและบริการ จะเป็นแรงงานมีฝีมือหรือไม่ฝีมือก็ได้ โดยมีผลตอบแทนเป็นค่าแรงหรือค่าจ้าง (Wages)

- พลังงาน (Energy: E) คือ พลังงานที่ต้องใช้ในการผลิตสินค้าและบริการ เช่น ไฟฟ้า น้ำมัน เป็นต้น ผลตอบแทนของผู้ผลิตพลังงานคือ กำไร (Profit) หรือรายได้นั่นเอง

- วัตถุดิบ (Raw Materials: M) คือ วัตถุดิบที่ต้องเข้าสู่การผลิตสินค้าและบริการ เช่น แกลบในโรงไฟฟ้าชีวมวล เป็นต้น ผลตอบแทนของผู้ผลิตพลังงานคือ กำไร (Profit) หรือรายได้เช่นกัน

2. หน่วยธุรกิจ (Business Unit)

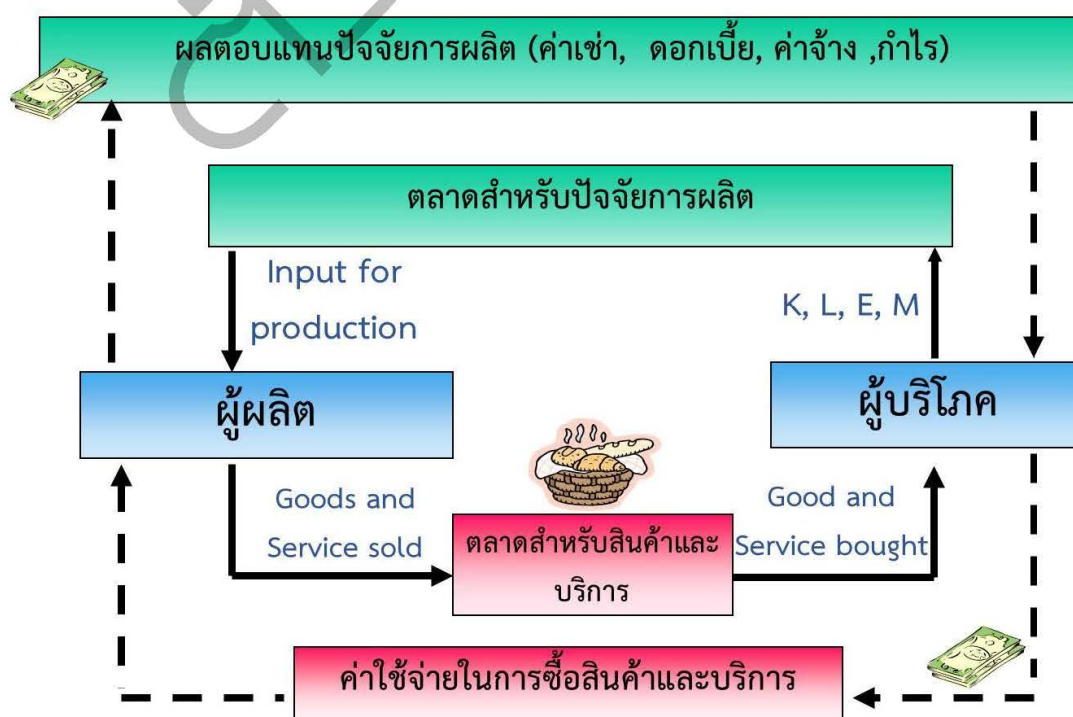
หมายถึง กลุ่มคนหรือกลุ่มบุคคลที่ทำหน้าที่ในการนำปัจจัยการผลิตมาทำการผลิตสินค้าหรือบริการแล้วจำหน่ายไปให้ผู้บริโภค ดังนั้น หน่วยธุรกิจเป็นทั้งผู้ผลิตที่ผลิตสินค้าและบริการเอง หรือเป็นผู้จำหน่ายสินค้าและบริการ หรือบางรายอาจอาจเป็นทั้งผู้ผลิตและผู้จำหน่ายก็ได้ หน่วยเศรษฐกิจที่สำคัญจะประกอบไปด้วยสมาชิกใหญ่ๆ 2 กลุ่ม คือ

ก. ผู้ผลิต (Producers)

ข. ผู้ขาย (Sellers)

บุคคลทั้ง 2 กลุ่มนี้อาจทำหน้าที่ทั้งผู้ผลิตและผู้ขายในขณะเดียวกันก็ได้ เป้าหมายหลักของหน่วยธุรกิจได้แก่ การแสวงหากำไรสูงสุดจากการประกอบการของตน โดยอาจทำได้หลายวิธี เช่น พยายามขายให้ได้มากที่สุด การขยายส่วนแบ่งการตลาด (Market Share) ให้มากขึ้น หรือ การกระทำที่จะช่วยให้สินค้าของตนเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคมากกว่าสินค้าของผู้ขายรายอื่นๆ

หน่วยเศรษฐกิจทั้ง 2 หน่วย คือ หน่วยครัวเรือนและหน่วยธุรกิจ จะทำหน้าที่สัมพันธ์กันจนเกิดเป็นวงจรในระบบเศรษฐกิจดังรูปที่ 1.

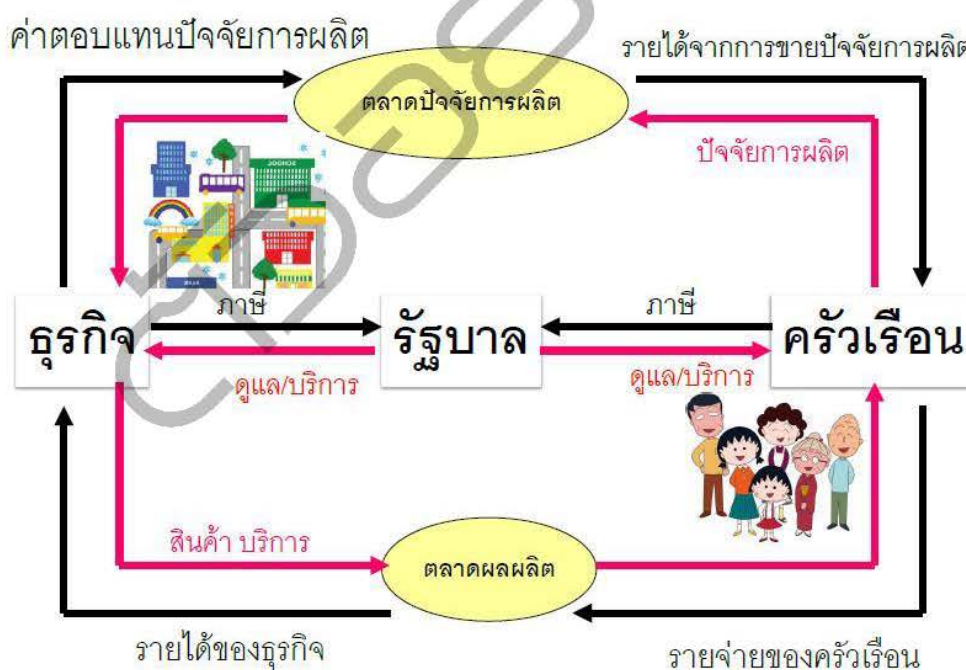
รูปที่ 1. วงจรเศรษฐกิจพื้นฐาน (Circular flow of Macroeconomics Diagram)

3. หน่วยรัฐบาล (Government)

หมายถึง หน่วยงานหรือส่วนราชการที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการดำเนินการสาธารณประโยชน์ ซึ่งหน่วยรัฐบาลจะเป็นทั้งผู้ผลิต ผู้บริโภค เจ้าของปัจจัยการผลิต และมีความสัมพันธ์กับหน่วยอื่นๆ ในระบบเศรษฐกิจ โดยให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน และควบคุมดูแลการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้เป็นไปตามแนวทางที่ประเทศต้องการ

โดยสรุปบุคคลต่างๆ ที่อยู่ในแต่ละหน่วยของระบบเศรษฐกิจจะมีหน้าที่แตกต่างกันซึ่งอาจจะแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

- ผู้ผลิต (Producer): เป็นผู้ที่ดำเนินกิจกรรมในการผลิตสินค้าหรือบริการเพื่อจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภค โดยมีจุดมุ่งหมายคือต้องการผลกำไรสูงสุด (Maximize Profit) จากการผลิตสินค้าและบริการนั้นๆ
- ผู้บริโภค (Consumer): เป็นผู้ที่ดำเนินกิจกรรมในการบริโภคสินค้าและบริการ โดยมีจุดมุ่งหมายคือต้องการความพึงพอใจสูงสุด (Maximize Satisfaction) จากการผลิตสินค้าและบริการนั้นๆ
- ปัจจัยการผลิต (Factor Owners): เป็นผู้ที่เป็นเจ้าของหรือครอบครองปัจจัยการผลิต (Factor Inputs) ที่เสนอขายปัจจัยการผลิตที่ตนมีหรือครอบครองให้แก่ผู้ผลิต โดยมีจุดมุ่งหมายคือต้องการผลตอบแทนสูงสุด ทั้งที่เป็นตัวเงินหรือไม่เป็นตัวเงิน

รูปที่ 2. วงจรเศรษฐกิจพื้นฐาน โดยใช้กลไกหน่วยรัฐบาลในการควบคุม

ทั้งผู้ผลิต ผู้บริโภค และเจ้าของปัจจัยการผลิต ต่างมีความสัมพันธ์เชิงเศรษฐกิจต่อกัน โดยที่เจ้าของปัจจัยการผลิตจะจำหน่ายปัจจัยการผลิต (KLEM) ผ่าน “ตลาดสำหรับปัจจัยการผลิต” เพื่อป้อนสู่ผู้ผลิต(หรือจะเรียกว่าผู้ใช้ปัจจัยการผลิตก็ได้) โดยเจ้าของปัจจัยการผลิตจะได้รับรายได้ (Incomes) จากผู้ผลิต ในขณะที่ผู้ผลิตจะต้องจ่ายรายได้นั้นในรูปของแรงงาน (Wages) เพื่อจ้างแรงงาน ค่าเช่า (Rent) ในที่ดิน เครื่องจักร หรือค่าเช่าโรงงาน หรือผลกำไรจากรายได้อื่นๆ (Profit) จากการขายวัตถุดิบ ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า และค่าดอกเบี้ยธนาคาร เป็นต้น ในขณะที่ด้านหนึ่งเมื่อผู้ผลิตสามารถผลิตสินค้าและบริการของตนได้แล้ว ก็จะนำสินค้าและบริการนั้นเข้าสู่ “ตลาดสินค้าและบริการ” เพื่อจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภค อันจะนำมาซึ่งรายรับ (Revenues) ของผู้ผลิตที่เกิดจากค่าใช้จ่ายของการบริโภค (Consumption Expenditures) ของฝั่งผู้ผลิตนั่นเอง ดังแสดงในวงจรเศรษฐกิจพื้นฐาน ดังรูปที่ 2.

2. ประเภทระบบเศรษฐกิจ

ระบบเศรษฐกิจแบบต่างๆ ใน โลกนั้น แบ่งตามหน้าที่การตัดสินใจทางเศรษฐกิจ ว่าอำนาจการตัดสินใจขึ้นอยู่กับกลุ่มใด ระหว่างเอกชนกับรัฐ หรือผสมผสานระหว่างเอกชนและรัฐ ปัจจุบันระบบเศรษฐกิจของโลกแบ่งตามลักษณะลัทธินิยม ซึ่งสอดคล้องกับการเมืองการปกครองของประเทศนั้นๆสามารถแบ่งได้ 4 ระบบ ดังนี้

1. ระบบทุนนิยมหรือเสรีนิยม (Capitalist Economic System) เป็นระบบเศรษฐกิจที่ถือว่ากิจกรรมทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเป็นเจ้าของปัจจัยและการลงทุนในการผลิตเป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชน และยอมให้ผู้ประกอบการมีโอกาสแข่งขันในทางเศรษฐกิจ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลกำไร หรือผลประโยชน์ตามความสามารถและความปรารถนาของแต่ละบุคคล ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมมีชื่อเรียกต่างๆ กัน เช่น ระบบเศรษฐกิจแบบเสรี (Free Economy) ระบบธุรกิจเอกชน (Private Enterprise) ระบบตลาดแท้ (Market System) ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมนี้เราจัดอยู่ในระบบเศรษฐกิจแบบไม่มีการวางแผน เพราะการตัดสินใจที่จะผลิตอะไร ผลิตอย่างไร และผลิตเพื่อใคร ตกอยู่ใต้อิทธิพลของกลไกราคาทั้งสิ้น โดยเชื่อว่า การแข่งขันทางเศรษฐกิจโดยเสรี เป็นวิธีที่ดีที่สุดในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต รวมถึงในการกำหนดปริมาณและคุณภาพของผลผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค

2. ระบบสังคมนิยม (Socialist Economic System) หมายถึง ระบบเศรษฐกิจที่รัฐเข้าไปเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตในภาคอุตสาหกรรมขั้นพื้นฐาน เสรีภาพในการผลิตของเอกชนถูกจำกัดลงไป รัฐจะเป็นผู้วางแผนและควบคุมการผลิต โดยเป็นผู้กำหนดว่าจะผลิตอะไร จำนวนมากน้อยเท่าไร และจะแบ่งสรรให้แก่ผู้ใด มีใช้เพื่อมุ่งผลทางด้านกำไร ประเทศเหล่านี้จะโอนกิจการธนาคาร และกิจการที่ใช้ทรัพยากรเป็นวัตถุดิบ เช่น ป่าไม้ น้ำมัน เหมืองแร่ เป็นต้น รัฐที่ใช้ระบบเศรษฐกิจแบบนี้ส่วนมากจึงต้องเป็นรัฐสวัสดิการ (Welfare State) เพื่อเป็นหลักประกันการกินอยู่ดีของประชาชน

3. ระบบคอมมิวนิสต์ (Communist Economic System) เป็นระบบเศรษฐกิจที่ทรัพยากรทุกอย่างเป็นของรัฐ เอกชนไม่มีสิทธิ์เป็นเจ้าของทรัพย์สินใดๆ รัฐเข้าควบคุมการผลิตเองโดยสมบูรณ์ การที่จะผลิตอะไร ผลิตอย่างไร และผลิตเพื่อใครบ้างนั้น รัฐเป็นผู้วางแผนและดำเนินการทั้งสิ้น

4. ระบบเศรษฐกิจแบบผสม (Mixed Economic System) หมายถึง ระบบเศรษฐกิจที่รัฐมีส่วนในกิจกรรมทางเศรษฐกิจของประเทศหลายประการ เช่น เข้าแทรกแซงหรือควบคุมกิจกรรมเศรษฐกิจบางอย่าง ตลอดจนดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจเสียเอง แต่กิจกรรมส่วนใหญ่ยังเป็นของเอกชนอยู่ในระบบนี้รัฐบาลและเอกชนต้องรับผิดชอบร่วมกัน ในการตัดสินใจว่าจะผลิตอะไร ผลิตอย่างไร และผลิตเพื่อใคร โดยพยายามกำหนดขอบเขตของรัฐบาลในการควบคุม ส่งเสริม ช่วยเหลือในด้านต่างๆ เช่น การไฟฟ้า การประปา การขนส่ง การศึกษา การป้องกันประเทศ เป็นต้น

3. ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย

ตามที่ได้พิจารณาจะเห็นว่า ประเทศประชาธิปไตยที่กำลังพัฒนาส่วนมากใช้ระบบเศรษฐกิจแบบผสม (Mixed Economic System) ค่อนข้างทุนนิยม รวมถึงประเทศไทยด้วย โดยที่ทั้งรัฐบาลและเอกชนมีสิทธิเป็นเจ้าของทั้งทรัพยากร และปัจจัยการผลิตต่างๆ เอกชนยังคงมีแรงจูงใจในการผลิต โดยอาศัยกลไกราคา และโดยการควบคุมจากรัฐบาล เพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และคุ้มครองผลประโยชน์ของสังคมส่วนรวม ในส่วนที่รัฐเข้าไปดำเนินการบางอย่าง เช่น

1. ดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันประเทศและความมั่นคงของประเทศ เช่น กิจกรรมด้านทหาร ตำรวจ ศาล เป็นต้น
2. ดำเนินการด้านเศรษฐกิจพื้นฐาน เช่น สร้างสนามบิน ถนน รถไฟ เป็นต้น
3. ควบคุมการดำเนินการด้านการศึกษา และการสาธารณสุข เช่น จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดการด้านการแพทย์ เป็นต้น
4. ดำเนินกิจการสาธารณูปโภค เช่น การรถไฟ การไฟฟ้า การประปา เป็นต้น

➤ อุปสงค์และอุปทาน

1. อุปสงค์

อุปสงค์ (Demand) หมายถึง ปริมาณสินค้าและบริการชนิดใดชนิดหนึ่งที่มีผู้ต้องการซื้อ ณ ระดับราคาต่างๆ ของสินค้านั้นๆ ในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยสมมติให้ปัจจัยอื่นๆ ที่กำหนดอุปสงค์คงที่ ความต้องการในที่นี้ต้องมีอำนาจซื้อ (Purchasing Power หรือ Ability to Pay) ด้วย ถ้าบุคคลใดบุคคลหนึ่ง มีแต่ความต้องการในตัวสินค้าโดยไม่มีเงินที่จะจ่ายซื้อ เราเรียกความต้องการลักษณะนั้นว่า “ความต้องการ (Want)” ไม่ใช่ “อุปสงค์ (Demand)” ดังนั้น องค์ประกอบของอุปสงค์ จะประกอบด้วย ความต้องการและอำนาจซื้อ

2. อุปทาน

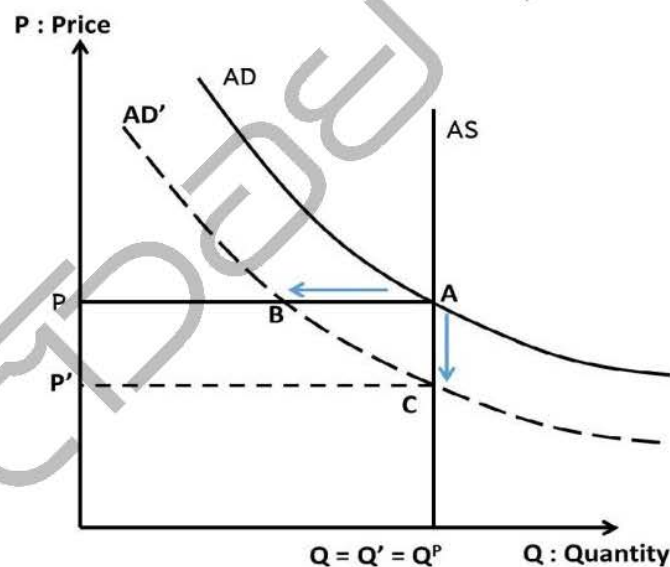
อุปทาน (Supply) หมายถึง ปริมาณสินค้าและบริการชนิดใดชนิดหนึ่งที่มีผู้ผลิตเต็มใจนำออกเสนอขาย ในตลาดภายในระยะเวลาหนึ่ง ณ ระดับราคาต่างๆ กันของสินค้าและบริการนั้น โดยสมมติให้ปัจจัยอื่นๆ ที่กำหนดอุปทานคงที่ อุปทานประกอบด้วย 2 ส่วนสำคัญ คือ

1. ความเต็มใจที่จะเสนอขายหรือให้บริการ (Willingness to Sell) กล่าวคือ ณ ระดับราคาต่างๆ ที่ตลาดกำหนดมาให้ ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการมีความยินดีหรือเต็มใจที่จะเสนอขายสินค้าหรือให้บริการตามความต้องการซื้อของผู้บริโภค

2. ความสามารถในการจัดหาเสนอขายหรือให้บริการ (Ability to Sell) กล่าวคือ ผู้ผลิต หรือผู้ประกอบการ จะต้องจัดหาให้มีสินค้า หรือบริการ อย่างเพียงพอที่จะตอบสนองความต้องการซื้อของผู้บริโภค ณ ระดับราคาของตลาดในขณะนั้นๆ (สามารถเสนอขาย หรือให้บริการได้)

เมื่อกล่าวถึงคำว่า “อุปทาน” จะเป็นการมองทางด้านของผู้ผลิต ซึ่งตรงข้ามกับอุปสงค์ที่เป็นการมองทางด้านของผู้บริโภค ในทางเศรษฐศาสตร์แล้วความสัมพันธ์ของราคาสินค้าที่มีต่ออุปทานและอุปสงค์มีดังนี้ กฎของซายส์ (Say's Law)

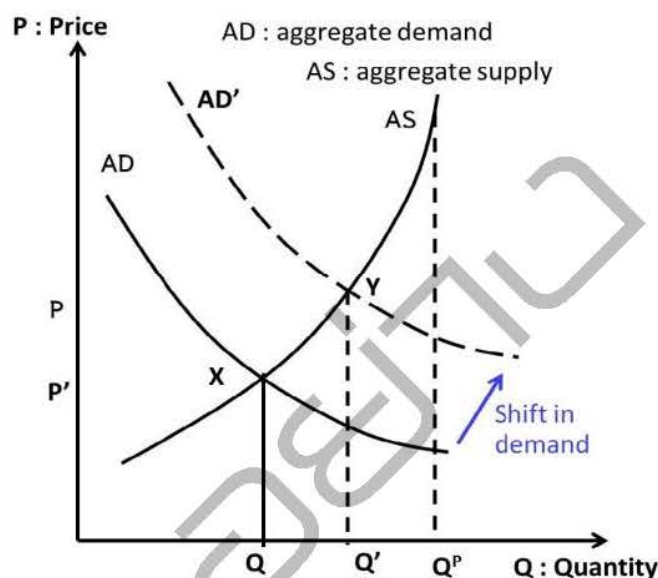
พิจารณารูปที่ 4. เส้นอุปสงค์ AD และเส้นอุปทาน AS พบว่า ที่จุด A ซึ่งเป็นจุดดุลยภาพเริ่มต้นที่เส้นอุปสงค์ตัดเส้นอุปทาน คือ ผู้ผลิตสามารถจำหน่ายสินค้าในปริมาณ Q ให้กับผู้บริโภคในราคา P เมื่อสมมติว่าระบบเศรษฐกิจมีปัญหาทำให้ขาดกำลังซื้อจากผู้บริโภค ทำให้เส้นอุปสงค์ AD ลดลงเลื่อนมาทางซ้ายมือมาเป็นเส้น AD' หากยังจำหน่ายสินค้าในราคาเดิมจะทำให้บางคนไม่มีกำลังซื้อทำให้ยอดขายลดลง ซึ่งจะทำการผลิตลดลงในช่วงแรก (จุด B) หลังจากนั้นจะมีการปรับตัวของผู้ผลิตและผู้บริโภค ซึ่งจะทำให้ราคาขายสินค้าลดลงจาก P เป็น P' และเมื่อราคาลดลงระบบการผลิตจะเข้าสู่สภาวะดุลยภาพ การบริโภคจะกลับมาที่จุด Q' ซึ่งก็คือปริมาณเดียวกับจุด Q อีกครั้งเข้าสู่ดุลยภาพทางเศรษฐศาสตร์ (Economic Equilibrium) ที่จุด C

รูปที่ 4. ความสัมพันธ์ของอุปสงค์และอุปทานตามทฤษฎีของซายส์ (กราตร ปริดาศักดิ์, 2556)

แนวคิดของเคนส์ Keynesian Economics

เมื่อโลกเจอวิกฤตเศรษฐกิจ ผู้บริโภคขาดกำลังซื้ออย่างมาก มีการว่างงานมากมายพบว่า อุปทานไม่สามารถกำหนดอุปสงค์ได้จริงตาม Say's Law ต่อมาจึงได้เกิดแนวคิดใหม่โดย Keynes และรู้จักกันต่อมาว่าเป็นของสำนักเคนส์เซียน (Keynesian Economics) โดยสามารถสรุปได้ว่า แนวคิดเดิมที่เส้นอุปทานรวมเป็นเส้นแนวตั้งนั้นไม่เป็นจริงเสมอไป โดยเส้นอุปทานรวมจะเป็นเส้นที่ค่อนข้างลาดชันบนจากซ้ายไปขวาในลักษณะความชันของเส้นเป็นบวกเสมอ อีกทั้งอุปทานจะไม่สามารถสร้างอุปสงค์ได้เอง ผลผลิตจะเบี่ยงเบนไปหาดุลยภาพใหม่ได้ในระยะเวลาที่ยาวนาน

รูปที่ 5. ความสัมพันธ์ของอุปสงค์และอุปทานตามสำนักเคนส์เซียน (ภราดร ปริดาศักดิ์, 2556)

ยกตัวอย่าง การผลิตปาล์มน้ำมันจะมีปริมาณตามศักยภาพตามแนวเส้น QP แต่ในความเป็นจริงสังคมนี้ขาดแคลนอุปสงค์รวม (คนในสังคมขาดกำลังซื้อปาล์มน้ำมัน) ทำให้มีการผลิตแค่ปริมาณ Q ซึ่งเป็นจุดที่เส้นอุปสงค์รวมไปตัดกับเส้นอุปทานรวมที่จุด X ซึ่งเมื่อผลิตปริมาณน้อยลงอัตราการว่างงานก็เพิ่มขึ้น ถ้ารัฐบาลแทรกแซงโดยการช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ เพื่อให้มีการจับจ่ายใช้สอยมากขึ้นในสินค้าปาล์มน้ำมัน จะส่งผลให้เส้นอุปสงค์รวมขยับไปทางขวา ทำให้เส้นอุปสงค์รวมใหม่นี้ไปตัดกับเส้นอุปทานที่จุด Y จึงมีการผลิตน้ำมันปาล์มมากขึ้นเป็นจุด Q' ซึ่งแม้จะยังต่ำกว่าปริมาณศักยภาพที่จุด QP แต่ก็ถือว่า การกระตุ้นจากรัฐบาลช่วยสร้างงานให้แก่คนในสังคมเพิ่มขึ้น อีกทั้งยังจะช่วยเพิ่มผลผลิตของสังคมให้สูงขึ้นด้วย

แนวคิดของ Keynes หรือที่เข้าใจในชื่อสำนักเคนส์เซียนนั้นขัดแย้งกับแนวคิดของ Say อย่างสิ้นเชิง จากแนวคิดของทั้งสองสำนักนี้ ในเวลาต่อมาได้มีการขยายแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์อีกมากมาย เช่น แนวคิดสำนักการเงินนิยม สำนักคลาสสิกแบบใหม่ หรือ สำนักเสรีนิยมใหม่ เป็นต้น อย่างไรก็ตามที่ไม่สามารถปฏิเสธได้ก็คือแนวคิดของ Keynes ของสำนักเคนส์เซียนนั้นได้ก่อให้เกิดแนวคิดใหม่ในแง่เศรษฐศาสตร์ที่ใช้ในการมองภาพรวมของทั้งระบบเศรษฐกิจ และสานต่อไปยังการจัดทำรายได้ประชาชาติผ่านบัญชีประชาชาติ ตารางปัจจัยผลผลิต – ผลผลิต และเมตริกซ์บัญชีสังคม เป็นต้น

➤ รายได้ประชาชาติ

ในการศึกษาเศรษฐศาสตร์ระดับมหภาคนั้น เป็นการศึกษาในภาพรวม เช่นในระดับประเทศจะมีรายได้ การออม การลงทุน เป็นเท่าไรนั้น จำเป็นต้องมีเครื่องมือในการวัดผลการดำเนินเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อใช้เป็น ข้อมูลในการวางแผนระดับประเทศในอนาคต ซึ่งเครื่องมือที่ใช้นี้มีชื่อเรียกว่า “รายได้ประชาชาติ”

รายได้ประชาชาติ (National Income) หมายถึง มูลค่าหรือผลรวมของรายได้ประเภทต่างๆ ที่บุคคลในระบบ เศรษฐกิจ (มักหมายถึงประเทศ) ได้รับ ที่เกิดจากการผลิตในระบบเศรษฐกิจปัจจัยในรอบระยะเวลาที่กำหนด (เช่น รอบไตรมาส Quarter หรือที่นิยมใช้คือรอบ 1 ปี)

ประโยชน์ของรายได้ประชาชาติ

ตัวเลขรายได้ประชาชาติเป็นดัชนีแสดงถึงความสามารถของระบบเศรษฐกิจว่ามีกำลังและความสามารถ ผลิตสินค้าและบริการที่คิดเป็นมูลค่าได้มากน้อยเพียงใดในระยะหนึ่งๆ ส่วนมากมีระยะเวลา 1 ปี ดังนั้นตัวเลข รายได้ประชาชาติจึงเป็นดัชนีสำคัญอย่างหนึ่งในการที่จะชี้ให้เห็นถึงระดับการพัฒนา รวมทั้งความมั่งคั่งหรือ ยากจนของระบบเศรษฐกิจในประเทศหนึ่งๆ การเปลี่ยนแปลงในระดับรายได้ประชาชาติจะเป็นเครื่องแสดงถึงการ เปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจของแต่ละประเทศว่าดีขึ้นหรือเลวลงได้โดยใช้ตัวเลขรายได้ประชาชาติเปรียบเทียบ ภาวะเศรษฐกิจของประเทศในปีนั้นๆ กับปีที่ผ่านมา นอกจากนี้ตัวเลขรายได้ประชาชาติยังใช้เป็นตัวเปรียบเทียบ ฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศกับประเทศต่างๆ รวมทั้งใช้เป็นเครื่องมือกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจของประเทศ และแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของนโยบายต่างๆ ที่ได้ดำเนินการไปแล้ว จากที่กล่าวนี้ อาจสรุปได้ว่าตัวเลขรายได้ ประชาชาติมีประโยชน์ดังนี้

1. ในด้านการวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจของประเทศ ตัวเลขรายได้ประชาชาติทำให้รู้ว่าเศรษฐกิจของ ประเทศกำลังรุ่งเรืองหรือตกต่ำ และสามารถเปรียบเทียบเศรษฐกิจของประเทศว่าในระยะเวลาเดียวกันเศรษฐกิจ รุ่งเรืองกว่าหรือตกต่ำกว่าประเทศอื่นๆ นอกจากนี้ยังชี้ให้เห็นการกระจายรายได้ตลอดจนมาตรฐานการครองชีพ และความเป็นอยู่ของประชากร
2. ในการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจของประเทศ ตัวเลขรายได้ประชาชาตินอกจากจะชี้ให้เห็นถึงภาวะ เศรษฐกิจของประเทศแล้ว ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต โดยทำให้ ทราบว่ารัฐควรจะต้องแทรกแซง ส่งเสริม หรือตัดทอนกิจการประเภทใด และภายในขอบเขตใดจึงจะเหมาะสม
3. เป็นเครื่องมือวางแผนนโยบายจัดเก็บภาษีอากรตัวเลขรายได้ประชาชาติทำให้ทราบขีดความสามารถในการ เสียภาษีของประชาชน รวมทั้งเป็นเครื่องมือที่รัฐใช้ประกอบในการจัดเก็บภาษีทั้งทางตรงและทางอ้อมเพื่อให้การ ภาษีตกแก่บุคคลที่ควรต้องเสียภาษี
4. ใช้เป็นดัชนีเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจ

การคำนวณรายได้ประชาชาติ

จากการที่ระบบเศรษฐกิจมีการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการและปัจจัยการผลิตต่างๆ โดยใช้เงินเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน ดังนั้นการทำความเข้าใจวิธีการคำนวณรายได้ประชาชาติสามารถทำได้โดยการพิจารณาจากกระแสการหมุนเวียนของธุรกรรมทางเศรษฐกิจหรือวงจรเศรษฐกิจ โดยถ้าเราพิจารณาระบบเศรษฐกิจอย่างง่าย ซึ่งประกอบด้วยหน่วยครัวเรือนและหน่วยธุรกิจ และสมมติว่าระบบเศรษฐกิจเป็นระบบเศรษฐกิจแบบปิด ไม่มีการติดต่อทางเศรษฐกิจกับต่างประเทศและไม่มีรัฐบาล ครัวเรือนจะใช้รายได้ทั้งหมดจ่ายไปในการซื้อสินค้าและบริการ (ไม่มีการออม) และหน่วยธุรกิจนำเงินที่ได้จากการขายสินค้าและบริการจ่ายเป็นค่าปัจจัยการผลิตทั้งหมด จากรูป 1. ครัวเรือนผู้เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต ซึ่งได้แก่ ที่ดิน แรงงาน พุน และการประกอบการ จะนำปัจจัยการผลิตเหล่านี้ไปขายให้กับหน่วยธุรกิจ โดยครัวเรือนจะได้รับผลตอบแทนในรูปของค่าเช่า ค่าจ้าง ดอกเบี้ย และกำไร ตามลำดับ หน่วยธุรกิจเมื่อได้ปัจจัยมาแล้วก็นำไปผลิตเป็นสินค้าและบริการแล้วขายต่อให้กับครัวเรือน ครัวเรือนจะต้องจ่ายเงินค่าซื้อสินค้าและบริการให้แก่หน่วยธุรกิจหมุนเวียนเช่นนี้เรื่อยไป

กล่าวได้ว่ารายได้ของครัวเรือนก็คือ รายจ่ายของหน่วยธุรกิจ และรายจ่ายของครัวเรือนก็คือ รายได้ของหน่วยธุรกิจ ซึ่งทั้งรายได้และรายจ่ายจะมีค่าเท่ากับมูลค่าของสินค้าและบริการทั้งหมดที่ระบบเศรษฐกิจนั้นผลิตขึ้นมาได้ ดังนั้นการคำนวณรายได้ประชาชาติไม่ว่าจะคำนวณทางด้านรายได้หรือรายจ่าย หรือมูลค่าของสินค้าและบริการ จะได้ผลลัพธ์ออกมาเท่ากัน เพราะฉะนั้นเราสามารถคำนวณรายได้ประชาชาติได้ 3 วิธีด้วยกัน คือ

1. Product Approach เป็นการคำนวณด้านผลผลิต

คือ มูลค่าที่แท้จริงของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายทั้งหมดที่พลเมืองของประเทศผลิตขึ้นในระบบเศรษฐกิจภายในรอบระยะเวลาหนึ่ง

2. Income Approach เป็นการคำนวณด้านรายได้

คือ รายได้ทั้งหมดที่เจ้าของปัจจัยการผลิตได้รับในรอบระยะเวลาหนึ่ง

3. Expenditure Approach เป็นการคำนวณด้านรายจ่าย

คือ รายจ่ายรวมที่หน่วยเศรษฐกิจใช้จ่ายในการซื้อสินค้าและบริการ

ในทางเศรษฐศาสตร์ได้มีการจำแนกประเภทของรายได้ประชาชาติออกเป็น 6 ประเภทดังนี้

1.ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเบื้องต้น

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเบื้องต้น (Gross Domestic Product : GDP) คือ มูลค่ารวมของสินค้าและบริการขั้นสุดท้าย (Final Goods and Services) ที่ผลิตขึ้นในประเทศหนึ่งๆ ในรอบระยะเวลาหนึ่งที่กำหนด โดยวัดเฉพาะสินค้าและบริการที่ถูกผลิตขึ้นในรอบระยะเวลาที่พิจารณาเท่านั้น ไม่นับรวมมูลค่าสินค้าที่ผลิตไว้ก่อน เช่น GDP ของไทย คือ มูลค่าผลผลิตที่ชาวไทยและชาวต่างประเทศผลิตขึ้นได้ในประเทศ แต่ถ้ามูลค่าผลผลิตที่คนไทยผลิตขึ้นในต่างประเทศจะไม่ใช่ GDP

GDP ถือเป็นข้อมูลที่สำคัญในเศรษฐศาสตร์มหภาคของประเทศ ซึ่งใช้ในการวิเคราะห์ วางแผนและกำหนดทิศทางเศรษฐกิจของประเทศและเป็นดัชนีชี้วัดความเจริญของประเทศ GDP มักจะหมายถึงรายได้ประชาชาติในภาพรวมด้วย โดย GDP เป็นมูลค่าของสินค้าแต่ละชนิดรวมกัน ดังนั้นเราสามารถหามูลค่าสินค้าในแต่ละชนิดได้จากปริมาณสินค้าและบริการแต่ละชนิดคูณกับราคาสินค้าและบริการนั้นๆ ดังนั้นจึงสามารถหา GDP ได้จาก

$$GDP = \sum_{i=1}^n P_i Q_i \quad (1.)$$

P_i = ราคาสินค้าและบริการแต่ละชนิด

Q_i = ปริมาณสินค้าและบริการแต่ละชนิด

i = สินค้าและบริการตั้งแต่ชนิดที่ i ถึง ชนิดที่ n

GDP = ผลัดกันหามูลรวมในประเทศเบื้องต้น

ตัวอย่างที่ 1. จากการสำรวจค่าใช้จ่ายในภาคเกษตรกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ (ประเทศแม่โจ้) ประจำปี 2556 พบว่า

1. ปุ๋ยตราช้างค่างขาวแม่โจ้จากคณะผลิตภัณฑ์การเกษตร กิโลกรัมละ 50 บาท จำนวน 500 kg ซื้อเมื่อ 1 มกราคม 2556

2. รถไถนาเดินตามจากวิทยาลัยพลังงานทดแทน 5 คันๆ ละ 1,500,000 บาท ซื้อเมื่อ 30 พฤษภาคม 2556

3. ซื้อควายจากวิทยาลัยพลังงานทดแทน 4 ตัวๆ ละ 30,000 บาท ซื้อเมื่อ 12 สิงหาคม 2554

4. ซื้อที่ดินเพิ่มจากคณะกรรมการท่องเที่ยวและโรงแรม 10 ไร่ๆ ละ 100,000 บาท เมื่อ 10 มีนาคม 2556

อยากทราบว่า GDP ด้านค่าใช้จ่ายของประเทศแม่โจ้ประจำปี 2556 เป็นเท่าใด

วิธีทำ

การหาค่า GDP จะพิจารณาเฉพาะค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในปี 2556 ดังนั้น จากข้อมูลข้างต้น ในส่วนข้อ 3 ซื้อควายจากวิทยาลัยพลังงานทดแทน 4 ตัวๆ ละ 30,000 บาท ค่าใช้จ่ายนี้เกิดขึ้นเมื่อ 12 สิงหาคม 2554 ซึ่งจะไม่นำมาคำนวณ ดังนั้นเราสามารถหาค่า GDP ประจำปี 2556 ได้จากสมการที่ (1.)

$$GDP = \sum_{i=1}^n P_i Q_i$$

$$\begin{aligned} GDP &= [(50 \text{ บาท/kg}) \times (500 \text{ kg})] + [(1,500,000 \text{ บาท/คัน}) \times (5 \text{ คัน})] + [(100,000 \text{ บาท/ไร่}) \times (10 \text{ ไร่})] \\ &= [25,000] + [7,500,000] + [1,000,000] \\ &= 8,525,000 \text{ บาท/ปี} \end{aligned}$$

คำตอบ

GDP ด้านค่าใช้จ่ายของประเทศแม่โจ้ประจำปี 2556 มีมูลค่า 8,525,000 บาท/ปี

Ans.

© THE BEST CENTER INTER GROUP CO., LTD.

All rights reserved

ห้ามผู้ใดทำการคัดลอก ตีพิมพ์ แจกจ่าย ปรับเปลี่ยน
ดัดแปลง หรือแก้ไขส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือเล่มนี้
เพื่อการเผยแพร่หรือนำไปใช้ในเชิงพาณิชย์โดยเด็ดขาด

หากตรวจพบจะดำเนินการตามกฎหมายถึงที่สุด

หากผู้ใดพบเห็น สามารถแจ้งเบาะแสที่
081-496-9907 มีรางวัลตอบแทน